

УДК 044 : [001+37] : 005.745 (082)
ББК 72с51я431+74с51я431

Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Наукова молодь-2013» / за заг. ред. проф. Бикова В.Ю. та Спіріна О.М. – К.: ІТЗН НАПН України, 2014. – 190 с.

Рецензенти:

Запороженко Ю.Г. – к.пед.н., завідувач відділу інформатизації навчально-виховних закладів ІТЗН НАПН України;

Литвинова С.Г. – к.пед.н., старший науковий співробітник відділу інформатизації навчально-виховних закладів ІТЗН НАПН України;

Яцишин А.В. – к.пед.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу комп'ютерно орієнтованих систем навчання і досліджень ІТЗН НАПН України.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України протокол № 2 від 27 лютого 2014 року.

Збірник матеріалів містить наукові статті та тези доповідей поданих на I Всеукраїнську науково-практичну конференцію молодих учених «Наукова молодь-2013», яка відбулася 12 грудня 2013 року. Під час роботи конференції розглянуто низку проблем, що пов'язані з впровадженням і використанням інформаційно-комунікаційних технологій в освіті та наукових дослідженнях.

Збірник адресовано науковим, науково-педагогічним працівникам, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів і всім хто цікавиться проблемами інформатизації освіти.

© ІТЗН НАПН України, 2014

© Колектив авторів, 2014

Словінська О.Д. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСОБІВ ВІДЕОКОНФЕРЕНЗВ'ЯЗКУ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	83
---	-----------

СЕКЦІЯ 5.

«МОДЕРНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ НА ОСНОВІ ІНТЕРНЕТ-ОРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Драган Є.В., Сусь Б.Б. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ З ЕЛЕКТРОННОЇМІКРОСКОПІЙ	87
Мерзликін О.В. ДОСЛІДНИЦЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ФІЗИКИ УЧНІВ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ МІЖПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	90

СЕКЦІЯ 6.

«СИСТЕМА НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК УСТАНОВ НАПН УКРАЇНИ»

Гальчевська О.А. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	94
Журавська К.О. АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ОФІЦІЙНИХ САЙТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	97
Новицька Т.Л., Левченко Я.С. ІНТЕРОПЕРАБЕЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПОБУДОВИ МЕРЕЖІ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК	100
Пічугіна І.С. САМООСВІТА ДОРΟΣЛИХ В СУЧАСНОМУ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	103
Ульченко Ю.В. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБІРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕЛЕКТРОННОЇ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	107

СЕКЦІЯ 7.

«СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ОСВІТІ ТА В ІНШИХ ГАЛУЗЯХ»

Абрамова Е.В., Водолаженко А.В. ДИНАМИЧЕСКАЯ ГЕОМЕТРИЯ В ЗАДАЧАХ	110
Антошків М.С., Трофімова В.С. ВІДЕОРОЛИК ЯК СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ УЧНІВ МАТЕМАТИКИ	116
Барладим В.М. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ПІДЛІТКІВ	118

5. The DELOS Digital Library Reference Model Foundations for Digital Libraries. IST-2002-2.3.1.12. Technology enhanced Learning and Access to Cultural Heritage. [ElectronicResource] / Candela L., Castelli D., Dobrev M., Ferro N. – Modeofaccess: URL: Version 0.98, December 2007. http://www.delos.info/files/pdf/ReferenceModel/DELOS_DLReferenceModel_0.98.pdf.

6. О Побудованих моделях електронних бібліотек / Резниченко В.А., Проскудина Г.Ю., Кудим К.А., Овдій О.М. // Проблеми програмування. – 2010. – №4. – С. 60-74.

7. Gianmaria Silvello. Building a Distributed Digital Library System Enhancing the Role of Metadata [ElectronicResource]. – Modeofaccess: URL: http://www.academia.edu/2868518/Building_a_Distributed_Digital_Library_System_Enhancing_the_Role_of_Metadata. – Title from the screen.

8. John J. A method for interoperable digital libraries and data repositories / John J., Helly T., Todd Elvins, Don Sutton, [ElectronicResource]. – Modeofaccess: URL: http://www.sdsc.edu/~hellyj/papers/FGCS_jjh01.pdf.

УДК 374.7

Пічугіна І.С., аспірант,
Інститут інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України, м. Київ

САМООСВІТА ДОРОСЛИХ В СУЧАСНОМУ КОМП'ЮТЕРНО ОРІЄНТОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розвиток освітньої галузі і розвиток інформатизації суспільства не можуть розгортатись ізольовано один від одного. Ці два напрямки, що доповнюють та підтримують один одного, сприяючи взаємному вдосконаленню. Оскільки, відкритий доступ до інформаційних ресурсів є одним із вирішальних факторів ефективної діяльності людини, саме використання мережі Інтернет допомагає у вирішенні проблеми підвищення кваліфікації, самовдосконалення, самоосвіти. У сучасному світі в центрі уваги стоїть високоосвічена особистість, яка докладас зусилля не тільки до власного розвитку, а й до розвитку суспільства.

Поняття самоосвіта є багатоаспектним не лише за своїм змістом, а й за структурою, у науковій літературі важко знайти його універсальне визначення. У педагогічних працях [1; 4-5], сучасні вчені неоднозначно розкривають поняття «самоосвіта». Так, аналізуючи поняття «самоосвіта», знаходимо різні визначення, зокрема:

1) цілеспрямована, самостійна робота особистості над підвищенням своєї професійної майстерності;

2) самостійний спосіб отримання знань в певній галузі науки, мистецтва, техніки, політичного життя, культури, ремесла;

3) як педагогічна категорія, розглядається як складова (доповнення, підсистема, частковий прояв) категорії освіти і застосовується для розв'язання конкретних освітніх завдань: формування волі, розумового самовдосконалення, усунення недоліків;

4) спеціально організована, самостійна, систематична пізнавальна діяльність, спрямована на досягнення визначених особистісно або суспільно значущих освітніх цілей: задоволення пізнавальних інтересів, загальнокультурних і професійних запитів і підвищення кваліфікації;

5) система розумового й світоглядного самовиховання, що сприяє вольовому й етичному самовдосконаленню, але не ставить їх за мету;

б) по-справжньому вільний і в той же час найбільш складний вид освітньої діяльності, оскільки пов'язаний з процедурами саморефлексії, самооцінки, самоідентифікації й виробленням умінь і навичок самостійно знаходити актуальні знання і трансформувати їх у практичну діяльність;

7) вироблення в собі умінь і навичок самостійної роботи, виокремлення необхідної для практики інформації.

Основний принцип діяльності освітніх систем розвинених країн – це залучення громадянина до навчання, яке триває постійно, все життя. Розвиток неперервного навчання разом із формуванням суспільства знань став одним із соціальних наслідків глобалізації та інформатизації. Освіта більше не може обмежуватися кількома роками чи навіть десятиліттями на початку життя людини, оскільки безперервне оновлення інформації вимагає постійного самовдосконалення та навчання для досягнення життєвого успіху.

Дорослій людині частіше приходиться виступати у ролі суб'єкта навчальної діяльності, викликаной різними мотивами і цілями. Саме тому одним із шляхів неперервної освіти дорослих є самоосвіта. Самоосвіта дорослих залежить від багатьох факторів, а саме: від досягнутого рівня освіти, ступеню оволодіння професією і професійною майстерністю, основами професіоналізму, прояву пізнавальних і професійних інтересів, єдності загальної і спеціальної освіти. Неперервна освіта включає спеціальну і загальну освіту. Спеціальна освіта спрямована на розв'язання прикладних завдань підвищення продуктивності праці, а загальна освіта дорослих, яка досягненням цивілізованого суспільства, спрямована на вирішення завдань всебічного розвитку особистості, формування гармонійно розвинутої особистості, що відрізняється духовним багатством.

Організація самостійної пізнавальної діяльності потребує обґрунтованого, наукового і комплексного підходу для того, щоб її результати були значущими, а сама вона ефективною. У зв'язку з цим, застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій значним чином впливає на якість самоосвіти дорослих. Адже використання інформаційно-телекомунікаційних технологій дає змогу людині накопичувати знання, створювати інформацію з метою особистісного інтелектуального зростання. Тому, самоосвіта з використанням інформаційних технологій і, зокрема, мультимедіа, набуває пріоритетності.

Особливої актуальності, також, набуває організація навчальної роботи з використанням інструментарію віртуальних соціальних мереж, за допомогою якого можна проводити підготовку та презентацію результатів групових проєктів, аналіз кейсів, участь у дискусіях, тощо. Участь в соціальних мережах дає можливість самостійно створювати освітню спільноту, формувати цифрові навчальні об'єкти, обговорювати навчальну діяльність з іншими учасниками мережного товариства, ділитися колекціями файлів, спільно використовувати цифрові об'єкти та програмні агенти, довіряти свої записи цифровій пам'яті, отримуючи доступ з будь-якого місця перебування.

Вже звичним стало застосування комунікативних засобів спілкування у системі взаємовідносин «викладач – учень», таких як листування за допомогою електронної пошти, електронні журнали, практикуми. Проте застосування віртуальних

соціальних мереж у навчальній діяльності дозволяє учасникам мережі створювати мережевий навчальний контент, надає можливість виконувати групові завдання, застосовуючи такі додаткові опції як форуми, коментарії, опитування, голосування; спрощує процес обміну інформацією і передбачає реалізацію принципу самоосвіти. Фактично знімаються всі географічні кордони для співробітництва з учнями, слухачами, викладачами, утворюючи величезну віртуальну освітню спільноту.

Дії, які виконують користувачі віртуального інформаційного товариства, є досить простими: зробити вибір, висловити свою думку, ввести невелику кількість інформації, розмістити в мережі документ, фотографію або відеофайл, зберегти посилання на знайдений документ, тощо. Як результат спільної діяльності користувачів соціальних сервісів, у віртуальній освітній мережі накопичується величезна кількість навчальних матеріалів, доступних усім користувачам.

Зі швидкими темпами розвитку комп'ютерних технологій у мережних спільнотах з'являються нові форми для обміну, зберігання та подальшого використання знань, сучасні програмні сервіси забезпечують легке керування колективними знаннями, що знаходяться у периферії спільноти. У такому форматі можна організувати та координувати роботу секцій та груп, створювати гуртки за спільними інтересами, проводити навчання на рівні неформальної освіти та самоосвіти.

Такі віртуальні спільноти можуть стати «віртуальним майданчиком», неформальною аудиторією, де проводиться накопичення, формалізація наявного досвіду, що розширює можливості інформаційно-комунікативних технологій в контексті розвитку неформальної освіти.

Проаналізувавши діючі напрями самоосвіти для дорослих у сучасному комп'ютерно орієнтованому середовищі, зазначимо великий спектр альтернативного вибору:

1) за системою навчання: навчальні центри, курси, тренінгові групи, Інтернет-співтовариства, групи соціальних мереж;

2) за спеціалізацією навчання: професійно-орієнтовані («Бухгалтерський облік», «ЗМІ», «Бармен», «Кондитер», «Кухар», «Офіціант», «Агент по туризму», «Візажист», «Естетична медицина», «Косметолог», «Масаж», «Перукар» та ін.); спеціалізовані («Ландшафтний дизайн», «Дизайн інтер'єра», «Архітектурно-будівельне проектування», «Інженерно-будівельне проектування», «Водії», («Флористика» та ін.); спрямовані на особистісне зростання («Психологія», «Акторська майстерність», «Бізнес-курси» та ін.); творчі (Живопис», «Музика», «Фотографія» та ін.); універсальні («Вивчення комп'ютерної графіки», «Вивчення іноземних мов», «Декоративне мистецтво» та ін.).

3) за методом навчання: дистанційне навчання; навчання по Skype; WEB-конференції; WEB-семінари; спілкування в соціальних мережних групах.

Такі напрями самоосвіти стали можливими завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям, а саме – застосовуються різні форми дистанційної освіти. Для самоосвіти в сучасному комп'ютерно орієнтованому середовищі необхідною умовою є доступ до мережі Інтернет та наявність засобу навчання: комп'ютера, ноутбука, смартфона, планшетного ПК тощо.

Частіше самоосвіта з використанням комунікаційних технологій здійснюється таким чином: після заповнення електронної анкети та сплати за курси (навчання) слухач поетапно отримує в електронному вигляді навчальні заняття, що містять комплект навчальних посібників та навчально-методичні комплекси або отримує електронний відео- або аудіо- запис Skype заняття чи WEB-семінару, що пройшов. У кінці кожного заняття приводяться питання у вигляді тестів, для контролю якості самоосвіти, відповіді на які дорослий учень відправляє викладачеві таким же чином – в електронному вигляді. Слухач має можливість прочитати, прослухати або продивитися заняття, а після улюбий час повернутися та повторити вивчене, що значно підвищує якість знань.

Іноді навчання проводиться за індивідуальним планом, тому можна починати навчання у зручний для час. Також, дуже часто навчальні центри або курси пропонують завантажити пробне безкоштовне заняття, демоверсію, щоб спробувати дію методик, отримати практику, зрозуміти зміст, оцінити якість занять. В залежності від обраної програми курсів по закінченню видається свідоцтво, диплом або сертифікат встановленого зразка, який підтверджує проходження навчання. Або при неформальній самоосвіті, що може відбуватися у мережних спільнотах, у учня залишаються лише певна усвідомленість та деякі знання.

Таким чином, комп'ютерно орієнтоване середовище в Україні може стати однією з форм самоосвіти освіти дорослих, інструментом взаємодії між викладачами, практиками, тренерами, репетиторами та громадянським суспільством, представниками різноманітних соціальних груп.

Аналіз наукової літератури [1-6], існуючих джерел (ресурсів мережі Інтернет) щодо освіти дорослих в Україні та емпіричні методи дослідження дають підстави стверджувати, що розвиток українського суспільства потребує подальшого вдосконалення освіти та самоосвіти дорослих, застосування різних її компонентів: формальної та неформальної.

Список використаних джерел:

1. Зінченко С. В. Удосконалення самоосвіти викладачів вищих навчальних закладів засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій / С.В. Зінченко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №6 (20). – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>.
2. Колесникова И. А. Основы андрагогики: учеб. пособ. / И.А. Колесникова, А.Е. Марон, Е.П. Тонконогая. - М.: Академия, 2003. – 240 с.
3. Кузьмінський А.І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика: монографія / А.І. Кузьмінський. – Черкаси, 2002. – 288 с.
4. Сидоренко І. І. Проблеми самоосвіти особистості у вітчизняній педагогічній пресі другої половини ХІХ – початку ХХ століття : дис.. канд. пед. наук: 13.00.01 / Сидоренко Ірина Ігорівна. / Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. — Х., 2005. – 221 с.
5. Сігасва Л. Є. Характеристика структури освіти дорослих в сучасній Україні / Л.Є. Сігасва // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. – 2011. – Випуск 59. – С. 38-42.
6. Элдон К. Т. Образование взрослых: достижения, проблемы / Элдон К.Т. // Перспективы. – 1986. – № 3. – С. 51-63.